

İSİF 107 HADİS İLİMLERİ VE USULÜ I IV. HAFTA DR. MEHMET ALI ÇALGAN

Dünden Bugüne Sünnete Karşı Tutumlar

DERS İZLENCESİ

- 1.Şia
2. Mutezile
- 3.Oryantalistler
4. Kur'aniyyun
- 5.İslâm Dünyasında Hadis Muhalifleri
- 6.Sünnetsiz İslam Arayışları

ŞİANIN SÜNNETE YAKLAŞIMI

Şia sahabenin güvenilirliğine itiraz etmiş, az bir kısmı hariç sahabenin güvenilir sayılmayacağını iddia etmiştir. Hz. Ayşe, Ebu Bekir ve Ömer (ra) gibi sahabenin önde gelenlerini dahi kötülemişlerdir. Dolayısıyla, kendilerine göre bir sünnet anlayışı geliştirmişler, farklı bir edebiyat oluşturmuşlardır.

MUTEZİLENİN SÜNNETE YAKLAŞIMI

Mutezile akla aşırı vurgu yapmış, bunun sonucunda pek çok sahih hadisi reddetmişlerdir. Hadisleri değerlendirmede aceleci davranmışlardır.

ORYANTALİZM

Batıda sömürgecilik faaliyetlerine yardımcı olmak için yapılan İslam araştırmalarına oryantalizm denir.

Edward Said: “XVIII. yüzyıl sonlarını kabaca belirlenmiş bir başlangıç noktası kabul edersek oryantalizm Şark ile uğraşan toplu müessesedir...Oryantalizm doğuya hakim olmak, onu yeniden kurmak ve onun amiri olmak için batının bulduğu bir yoldur.”

Yine, E.Said oryantalizmin, sömürgeciliğin keşif kolu olduğunu belirtir. Amaç, sömürülecek ülkenin kültürünü tanımak, zaafalarını araştırmak, ihtilaf noktalarını abartmak, zihinleri karıştırmaktır.

ORYANTALİZM

XIX. yüzyıl Batı dünyasının endüstri devrimini gerçekleştirdiği, siyasal ve ekonomik kurumlarını her yönüyle oturttuğu, sömürgeci yayılımını ve egemenliğini dünyanın geri kalan toplumları üzerinde kesinleştirdiği bir dönemdir. Batı, bu dönemde elde ettiği askerî ve ekonomik gücü kültürel bir güce dönüştürmeyi de başarabilen konumuna uygun olarak gerek kendi tarihini gerekse bütün dünyanın tarihini yeniden kurguladı.

ORYANTALİZM

Oryantalizmin en ciddi eleştirmeni olan Edward Said, büyük yankı uyandıran *Orientalism* (1978) adlı eserinde iktidarla bilginin (sömürgeci Batı ile oryantalist bilginin) birbiriyle nasıl kaçınılmaz bir ilişki içerisinde olduğunu, dolayısıyla oryantalist çalışmalarla sömürgeci ülkelerin emperyalist çıkarları arasındaki bağlantıyı gösterir.

ORYANTALİZM

Oryantalizmin oluşumunda Kitâb-ı Mukaddes incelemelerinin, Batılılar'ın düşman olarak tanımladıkları müslümanların güçlerinin nereden kaynaklandığını anlamak amacıyla İslâm'ın temel kaynaklarını tercüme faaliyetlerinin, filoloji çalışmalarının, yeni rakip (müslümanlar) karşısında kendi birliklerini korumak için müslümanlar hakkında oluşturulan karalama kampanyalarının ve negatif imajların, Hıristiyanlığı yaymaya yönelik misyonerlik faaliyetlerinin ve Avrupa'nın sömürgeci arzularının önemli etkileri bulunmaktadır.

ORYANTALİZM

Avrupa'da İslam araştırmaları 12. Yüzyılda başlamıştır. Kur'ân-ı Kerim bu yüzyılda ilk defa Latinceye çevrilmiş, ilk latince arapça sözlük de bu yüzyılda hazırlanmıştır. İslam dünyası üzerinde tahakküm kurmanın stratejik araçlarından olan oryantalizm hakkında, 19. ve 20. Yüzyıl oryantalistleri tarafından altmış bine yakın kitabın yazıldığı tahmin edilmektedir. Bu eserlerden bazıları Türkiye'de olduğu gibi, İslam ülkelerinde de tercüme edilerek basılmıştır.

ORYANTALİZM

Avrupa'nın, dünya üzerinde egemenliğini kesinleştirmesine paralel biçimde yeniden şekillendiği XIX. yüzyılda yeni kurumların, antropoloji, sosyoloji gibi yeni bilim dallarının ortaya çıkması yanında oryantalizm de akademik bir disiplin olarak kurumsallaştı ve modern Batılı sosyal bilimlerden destek alarak gelişti.

ORYANTALİZM

1798'de Napolyon'un Mısır'ı işgal denemesi başarısızlığına rağmen Batı'nın İslâm dünyası, özelde de Osmanlı Devleti ile ilişkilerinde bir dönüm noktasıdır. Bu olay oryantalist çalışmalarla sömürgecilik faaliyetlerinin birlikteliğini simgeler. Sefere çıkarken yanına çok sayıda oryantalist alan Napolyon Mısır'da Institut d'Egypte'i kurdu.

ORYANTALİZM

XIX. yüzyıl peş peşe oryantalist derneklerinin kurulduğu ve dergilerin çıkarıldığı bir dönemdir. Paris'te oluşturulan Société Asiatique 1822'de Journal Asiatique'i yayımladı. 1823'te Londra'da kurulan Royal Asiatic Society, 1834'te Journal of the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland'ı çıkardı. 1842'de oluşturulan American Oriental Society de bir dergi yayımladı. Bu derneklerde ve üniversite kürsülerinde toplanan uzmanlar grubunun temel görevleri Arapça ve İslâm kültürünün öteki dillerini öğrenmek, öğretmek, bu dillerde yazılı eserleri anlamak için araçlar sağlamaktı.

ORYANTALİZM

İlki 1873'te Paris'te toplanan Şarkiyatçılar Kongresi'nin amacı bu örgütlenme ihtiyacını karşılamaktı.

Viyana Şark Akademisi'nde görev yapan Kremer otuz yıl boyunca İskenderiye, Kahire, Beyrut ve civarında Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'na danışman olarak hizmet etti.

Goldziher'in, hadis alanındaki çalışması Muhammedanische Studien (I-II, Halle 1889-1890), sonraki dönemde yapılmış İslâm hukuku ve ilâhiyatı alanındaki bütün çalışmaları derinden etkiledi.

ORYANTALİZM

Massignon, Fransa'nın Filistin ve Suriye yüksek komiser yardımcısı olarak inançlarını, yeteneklerini ve bilgilerini Fransız sömürge politikasının hizmetine sundu. Bu yönüyle o, şahsında oryantализm ile sömürgecilik arasındaki ilişkinin somutlaştığı ilgi çekici bir örnektir.

ORYANTALİZM

Gibb 1955-1964 yılları arasında Harvard Üniversitesi'nde Ortadoğu Araştırmaları Merkezi'nin müdürü olarak çalıştı. Gibb İslâm'ın ilk yayılış dönemindeki başarılarını daha çok Arap kabilelerinin elde etmeyi bekledikleri maddî ve dünyevî çıkarlara bağlar. İslâm'da orijinalite bulunmadığını, hıristiyan ve yahudi gelenekleri bilinmeden Kur'an'ın kavranamayacağını savunur.

ORYANTALİSTLERİN İDDİALARI

- Hadislerin yazılması yüz elli, iki yüz sene sonra gerçekleşmiştir.
- Hadis külliyatını dolduran rivayetlerin çoğunun Hz. Muhammed'le ilgisi yoktur, bunlar, ortaya çıkan yeni meselelere çözüm getirmek için II (VIII) ve III. (IX.) yüzyıllarda İslâm hukukçuları tarafından uydurulmuştur.
- Hadisler farklı görüşlere mensup kimseler tarafından uydurulduğu için birbiriyle çelişir, esasen bir kısmı Tevrat'tan, İncil'den ve eski hurafelerden derlenmiştir.

ORYANTALİSTLERİN İDDİALARI

- Sahabe güvenilir değildir, yalan söylerler.
- Sahabe, tabiûn ve sonraki hadisçiler sultanların etkisindedirler.
- Hadisçiler sadece isnada bakmış, metne bakmamışlardır.

İSLÂM DÜNYASINDA HADİS MUHALİFLERİ

Günümüzde ve yakın geçmişte büyük ölçüde şarkiyatçıların (oryantalistlerin) tesirinde kalan çoğu Mısırlı bazı âlimlerle Hindistan'da ortaya çıkan bazı gruplar, eldeki hadislerin sağlamlığı ve Hz. Peygamber'e aidiyeti hususunda şüphe uyandırmışlar; bunun sonucunda bir kısım aşırı görüş sahipleri hadislere hiçbir şekilde güvenilmemesi ve tamamen Kur'an'la yetinilmesi gerektiğini ileri sürmüşlerdir.

İSLÂM DÜNYASINDA HADİS MUHALİFLERİ

İslam dünyasında Ehl-i Kur'an ya da Kur'aniyyun denilen akım 19. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkmıştır. Sünneti devre dışı bırakan ve sadece Kur'an'ı kaynak olarak kabul eden bu görüşe göre, kader, şefaat, kabir hayatı, kıyamet alametleri, Hz. İsa'nın nüzulü gibi hususlar yoktur. Hadisler korunmamıştır, sünnetin vahiyle bir münasebeti yoktur, Kur'an'da hiçbir şey eksik değildir.

SÜNNETSİZ İSLAM ARAYIŞLARI

Oryantalizmden derin bir şekilde etkilenen ve hadislerle aşırı şüpheciler bir şekilde yaklaşanlara göre tek referans Kur'an'dır; kader inancı, Kuran-ı Kerim dışında mucizeler, kabir ahvali, miraç, şefaath kabul edilmez. Kadınlar özel hallerinde de ibadet edebilirler, ayrıca Cuma namazına gitmek zorundadırlar; erkek kadın el ele tutuşabilir çünkü Kur'an'da bu yönde bir yasak yoktur. Hz. Peygamber masum değildir, sahabe yalan söyleyebilir, Emeviler hadisçilere zorla hadis uydurtmuşlardır,

SÜNNETSİZ İSLAM ARAYIŞLARI (devam)

Kur'an dışı vahiy olmaz dolayısıyla gaybtan haber veren hadisler ve kudsî hadisler uydurmadır, İmam Buhari gibi alimler dürüst değildir, hadisler çok uzun bir süre sadece sözlü aktarıldığı için çoğu zayı olmuştur, hadisler Ehl-i Kitap'tan alınmıştır, pek çok hadis Kur'anla, akılla, ilimle çelişir, hadisler zan ifade eder, halbuki din zan üzerine kurulamaz.

GÜNÜMÜZ HADİS TARTIŞMALARIN ZARARLARI

- Müslümanların birliđinin ve kardeřliđinin zedelenmesi
- Entelektüel kapasitenin heba olması
- Dînî otorite boşluđu

Çalışılması Gerekli Önemli Toplumsal, Güncel Konular	Bir fayda getirmeyen, bilakis, dinî kaynaklarımıza güveni sarsan, kısır, entelektüel kapasiteyi heba eden, oryantalist kökenli konular
İnancın zayıflaması, dünyevileşme	Sünnetin vahiyle irtibatı
Ahlakî değerlerin çözülmesi	Kadınların Cuma namazı, özel durumlarında namaz ve oruçları
Eğitim, bilim, teknoloji	Kader inancı
Kalkınmanın çareleri	Kuran Kerim dışındaki mucizelerin varlığı
Ekonomi, helal- haram hassasiyeti	Kabir hayatı
Yönetim, kul hakkı ihlalleri	Hz. İsa'nın (as) nüzulü
Sosyal hayat ve aile	Şefa'at inancı
Güven ve dürüstlük	Mirac hadisesi

HADİSLERİN KORUNMUŞLUĞU

Hadislerin korunmasının ne manaya geldiği, hadislerin nasıl korunduğu ve hadislerin neden korunmuş olması gerektiği konularını müstakil sunumlarda inceleyeceğiz.

BAZI GENEL OKUMALAR

- 1) Prof. Dr. Yaşar Kandemir, Hadis Karşıtları Ne Yapmak İstiyor?, Tahsil Yayınları.
- 2) Prof. Dr. İsmail Lütfü Çakan: “Sünnetsiz İslam Arayışları” kitap bölümü
- 3) Prof. Dr Cemal Ağırman’ın yazısı: “Ne Oluyoruz?!” makale
- 4) Prof. Dr. Yavuz Köktaş «Hadislere Akılcı Yaklaşım» (kitap bölümü)
- 5) Prof. Dr. Saffet Sancaklı: "Hadis İnkarcılığı", Rağbet Yayınları
- 6) Doç. Dr Ahmed Ürkmez: “Teori İle Güncel Arasında Hadis/Sünnet İnkârı” makale

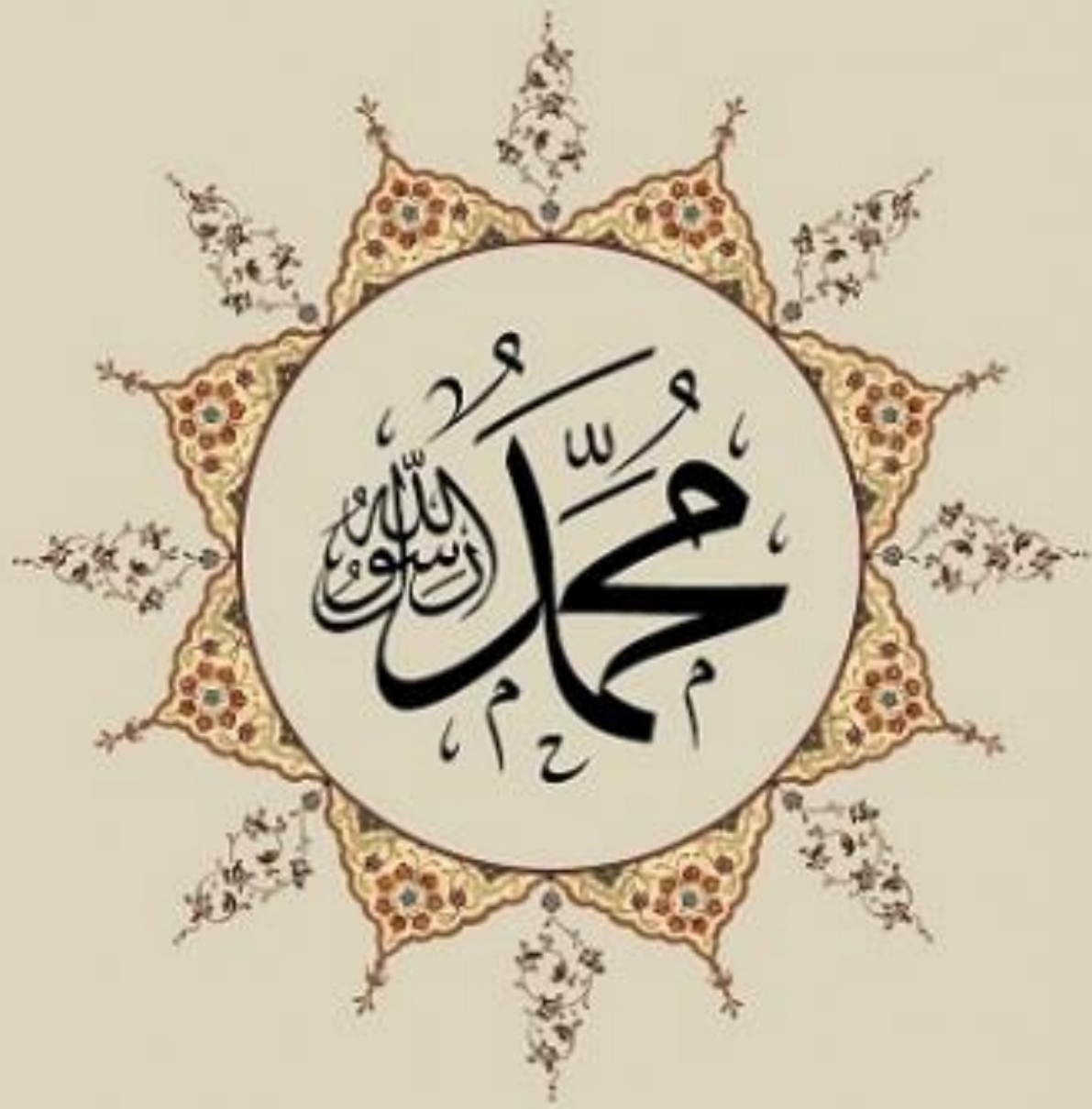
KOLTUK HADİSİ

"Şunu iyi biliniz ki bana Kur'an-ı Kerim ile birlikte onun bir benzeri de verilmiştir. Dikkatli olun koltuğuna kurulan tok bir adamın size: 'Sadece şu Kur'an lazımdır, onda bulduğunuz helali helal, haramı da haram kabul ediniz yeter.' diyeceği günler yakındır..." (Ebu Davud, Sünnet, 6, İmare 33; Tirmizi, İlim 10)

ÖZET

- 1.Şia
2. Mutezile
- 3.Oryantalistler
4. Kur'aniyyun
- 5.İslâm Dünyasında Hadis Muhalifleri
- 6.Sünnetsiz İslam Arayışları

Bu sunumun hazırlanmasında DİA «Oryantalizm» ve «Hadis» maddelerinden ve Prof. Dr. Yavuz Köktaş'ın Hadis Tarihi ve Usulü kitabından istifade edilmiştir.